

ნახიჯი წინ! ან იქნებ...

მართვის სადავეების მორგება?

„საქართველოს საფინანსო სექტორის გლობალური კონკურენტუნარიანობის შესახებ“, საქართველოს მთავრობის მიერ ინიცირებულ საქანონმდებლო ცვლილებათა პაკეტში, როგორც მისი რეალიზაციის ერთ-ერთი წინაპირობა, წარმოდგენილია საქართველოს კანონი „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე“. თუ მის ავტორებს დავუჯერებთ, აღნიშნული კანონის მიზანია ბიზნესის დანების დაჩქარება, კომპანიების რეგისტრაციის გამარტივება და პარტნიორთა ნების გამოვლენის ხარისხის ამაღლება.

იური კავასკვა

„ურნალ „ბიზნესი და კანონმდებლობის“ მთავარი რედაქტორი, ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი

მთავარი თემა

N7-8/2008

თუმცა, აქ უფრო მნიშვნელოვანი ისაა, რომ „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონი არსებითად შეიცვალა შიდაკორპორატიული ურთიერთობების სხვა ფუძემდებლურ საკითხებშიც. შეიძლება ითქვას, პრაქტიკულად ახალი კანონი მივიღეთ – მთლიანად კონტინენტური ევროპის (გერმანიის) გამოცდილებაზე დაფუძნებული, სამენარმეო მოწყობის მომწესრიგებელი ადრე მოქმედი კანონი, განახლებული ხელისუფლების მოთხოვნებს ვერ მოერგო და ინიციატორმა კანონმდებელი უმრავლესობის ნებაც წინააღმდეგობის გარეშე დაიმორჩილა.

ერთი შეხედვით, შემოთავაზებული სახეცვლილება ბიუროკრატიული ბარიერების გამარტივების ელემენტებს უდაოდ შეიცავს, თუმცა მეტწილად, მასში წინააღმდეგობრივი, გაუმართავი (გაუმართლებელი) თუ ზედმეტად ლოიალური ნორმებიც სჭარბობს.

რაც მთავარია, აღნიშნული ცვლილებები, უპირველეს ყოვლისა, უშუალოდ უკავშირდება ფოთის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის საბოლოო ჩამოყალიბებას. კანონთა პაკეტში თიზ-ი (თეზ-ი, ოფშორული ზონები) წარმოდგენილია საქართველოს,

როგორც გლობალური ფინანსური ცენტრის, მსოფლიო ფინანსურ სისტემაში ინტეგრაციის, მისი კონკურენტუნარიანობის ამაღლების აუცილებელი წინაპირობა, ეკონომიკის აღმავლობისა და კეთილდღეობის მიღწევის სწორუპოვარი შესაძლებლობა.

ცნობილია, რომ ევროკავშირის სამოქმედო პრინციპებთან (რომლისკენაც ჩვენი ქვეყანა ილტვის), ფოთის ტიპის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონები შეუთავსებელია. ასევე, ქართველ ექსპერტთა უმეტესობას, ამ პროცესის მიმართ უკიდურესად უარყოფითი დამოკიდებულება გააჩნია. თიზ-ი აღიქმება, როგორც გარკვეულ პირთა წრის კერძო ინტერესების შეუზღუდავი მოქმედების სფერო, შავი ფულის გათეთრების, კაპიტალის გაყიდვის წესებისაგან და გადასახადებისგან თავის არიდების გზა, რომლის წარმატების პერსპექტივა საქართველოს ეკონომიკის მდგრადი განვითარების საქმეში, რბილად რომ ვთქვათ, საეჭვოა. მიუხედავად ამისა, მორჩილმა უმრავლესობამ ჯერ კიდევ ნედლ (მხოლოდ ფრაგმენტულ და ზედაპირულად ეფექტურ) კანონპროექტს დაუჭირა მხარი, კანონად აქცია

და აამოქმედა. 15 აპრილს შედგა პომპეზური პრეზენტაცია და ფოთში ინდუსტრიული ზონის დაფუძნება ოქროს ხანის დასაწყისად გამოცხადდა. იქმნება შთაბეჭდილება, რომ ახალი საპარლამენტო არჩევნების წინ, ხელისუფლებიდან ბიზნესისკენ მიმავალმა გუნდმა ვირტუალურ ეკონომიკაში გადაბარგებისთვის ნიადაგი მოიძადა და ბიზნესიდან პოლიტიკისკენ მიმავალ ახალ წყებას მორგებული მართვის სადავეების ლობირების ესტაფეტა გადასცა.

გარკვეულწილად, სკეპტიკური დამოკიდებულების საფუძველს იძლევა, აგრეთვე საკანონმდებლო ცვლილებათა პაკეტის შემადგენელი კანონების გარდამავალი დებულებები, რომელთა მიხედვითაც გათვალისწინებულია დამატებით ახალი კანონების (საფინანსო კოდექსის, საწესდებო კაპიტალის სხვა სათანადო ტერმინით ჩანაცვლების) თუ კანონქვემდებარე აქტების მიღება, ასევე, სამთავრობო ღონისძიებებისა და სტრუქტურული რეორგანიზაციის განხორციელება. მათ გარეშე, ფაქტობრივად, ვერ იმუშავებს მიღებული კანონების ცალკეული ნორმები, ვერც მთავრობის ინიციატივის წარმა-

ტებული და სრულმასშტაბიანი რეალიზაციაა შესაძლებელი. მოსალოდნელ ახალ საპარლამენტო სპექტრში კი განხორციელებული ცვლილებებისადმი (PR-ზე ორიენტირებული კურსის) კვალიფიციური მხარდაჭერის შანსი ნაკლებია. **სამაგიეროდ, იქმნება სასიკეთო შედეგების მოლოდინის განვლვის, წარუმატებლობის სხვაზე გადაბრალების, ფაქტობრივი გარემოებებით თავის მართლების წინაპირობა.**

ამრიგად, გარკვეულ ნოვაციასთან ერთად, გადამეტებულ თავდაჯერებასთან თუ არა, იმპულსურ, კომპლექსურად ბოლომდე გაუაზრებელ ახირებასთან უთუოდ გვაქვს საქმე. წინსვლის ილუზიური შთაბეჭდილების ფონზე, ნორმატიულ აქტებში დაუსრულებელი ცვლილებებით უფრო უარესს ვღებულობთ, ამასთან, კანონის სამეტყველო ენაც გაუმართავია და ორგანიზაციულ ღონისძიებათა ნაკრებს ემგვანება. ამ შემთხვევაში, კანონშემოქმედებითი სიმნიფე, რევოლუციურ საკანონმდებლო ცვლილებათა პაკეტში შემავალი აქტების რაოდენობის უკუპროპორციული აღმოჩნდა.

ჯერ კიდევ წინა კანონის (ისევე, როგორც მთლიანად კანონთა პაკეტის) მოქმედების პრაქტიკული გამოცდა, ექსპერტებიც არაერთხელ გადაიკითხავენ მას და უფრო აშკარად გამოიკვეთება მისი დადებითი თუ უარყოფითი (გავლენის კერძო ინტერესებისთვის დაქვემდებარების) ტენდენციები. მაგრამ აქედანვე შეიძლება შევნიშნოთ, რომ **კანონის ახალ რედაქციაში ბიზნესისთვის (შესაბამისად, ქვეყნის ეკონომიკური აღმავლობისთვის) ხელშემშლელი ნორმებიც ბევრია.**

სამწუხაროდ, მოქმედ სახელისუფლებო გუნდს კომპანიების რეგისტრაციის გამარტივება გაიგვივებული აქვს ბიზნესის წარმოების ხელშეწყობასთან. სინამდვილეში, სამენარმეო საქმიანობის დაწყების რეგისტრაცია მხოლოდ ერთ-ერთია და ამასთან, ბევრად უფრო ნაკლებმნიშვნელოვანი, ბიზნეს-გარემოსთვის აუცილებელ სხვა კომპონენტებთან შედარებით. თუმცა, კომპანიების რეგისტრაციის გამარტივების მიმართულებითაც შემოღებულ ნორმებში, უკეთესი შემთხვევისთვის, იკითხება თავისუფალი ინ-

ტერპრეტაციის შესაძლებლობა (ორმაგი სტანდარტი), უარესი შემთხვევისთვის კი, მათში თვლემს საშუალო მუხტის მატარებელი „ნალმები“, რომელთა აფეთქებამ ერთდროულად სხვადასხვა სამიზნე შეიძლება დააზიანოს.

აი. როგორ მივლივართ წინ...

წინამორბედისგან განსხვავებით, ამჟამად მოქმედ „მენარმეთა შესახებ“ კანონში მნიშვნელოვანი „სიახლეები“ შემდეგია:

ამიერიდან, სამენარმეო სუბიექტის დაფუძნებისას, **„პარტნიორები უნდა შეთანხმდნენ წილების განაწილებაზე და დათქვან კაპიტალში მათი შენატანის ოდენობა. შენატანი შეიძლება იყოს მატერიალური და არამატერიალური ქონება, სამუშაოს შესრულება ან/და მომსახურების გაწევა“** (იხ. მე-3 მუხლის მე-5 პუნქტი);

რეგისტრაციის მიზნებისათვის, უკვე: **საწარმოს წესდების წარდგენა არ არის სავალდებულო** (მუხლი 5, პუნქტი 8); **კაპიტალის არსებობის დამადასტურებელი დოკუმენტების წარდგენა არ მოითხოვება** (მუხლი 5, პუნქტი 9); ხელმოწერის ნიმუშიც შეიძლება არ დამოწმდეს ნოტარიულად, თუ მას შეასრულებთ **„მარეგისტრირებელ ორგანოში რეგისტრაციაზე უფლებამოსილი პირის თანდასწრებით“** (მუხლი 5, მე-3 პუნქტის ბოლო აბზაცი); **საწარმოს რეგისტრაციისათვის ან საქმიანობისათვის არ არის სავალდებულო საწარმოს ბეჭდის არსებობა. დაუშვებელია ნორმატიული აქტით ან სახელმწიფო ორგანოს მიერ მოთხოვნილ იქნეს საწარმოს ბეჭდით დამოწმებული ნებისმიერი დოკუმენტი** (მე-5 მუხლის მე-10 პუნქტი); **საწარმოს პარტნიორთა წილობრივი მონაწილეობის ცვლილება არ მოითხოვს სამენარმეო რეგისტრში რეგისტრაციას** (მე-5

მუხლის მე-2 პუნქტი); სანარმოს პარტნიორთა წილობრივი მონაწილეობის ცვლილების რეგისტრაციას ახორციელებს თავად სანარმო ნოტარიულად დამონმებული გარიგების საფუძველზე (მე-5 მუხლის მე-2 პუნქტი); შესაძლებელია უცხო ქვეყნის სანარმოს რეგისტრაციის საქართველოში გადმოტანა (რედომიცილება) სანარმოს საქმიანობის უწყვეტობის დაურღვევლად (მე-5 მუხლის 1-ლი პუნქტი), ასევე, საქართველოში რეგისტრირებულ სანარმოს უფლება აქვს გადაიტანოს რეგისტრაცია უცხო ქვეყანაში სანარმოს საქმიანობის უწყვეტობის დაურღვევლად (მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტი);

თუ სანარმოს პარტნიორი (პარტნიორები) ხელმძღვანელობაზე ან/და წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირი (პირები) არიან უცხო ქვეყნის მოქალაქეები ან უცხო ქვეყნის იურიდიული პირები, ისინი სარეგისტრაციოდ წარადგენენ საქართველოს მოქალაქეებისათვის/ საქართველოში რეგისტრირებული სანარმოებისათვის დადგენილის ეკვივალენტურ მონაცემებს. სარეგისტრაციოდ წარსადგენი დოკუმენტების ეკვივალენტურობის დადგენის წესის განსაზღვრა შეუძლია ფინანსთა მინისტრს. უცხო ქვეყნის იურიდიული პირის შემთხვევაში მათი იურიდიულ პირად რეგისტრაციის დამადასტურებელი დოკუმენტები დამონმებული უნდა იყოს აპოსტოლით ან ლეგალიზებული უნდა იყოს სათანადო წესით (მე-5 მუხლის მე-5 პუნქტი);

შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოების კაპიტალი შეიძლება განისაზღვროს ნებისმიერი ოდენობით (45-ე მუხლი), ანუ დასაშვებია შპს-ის დაფუძნებისას პარტნიორები შეთანხმდნენ და წილები სანესდებო კაპიტალის ფორმირების გარეშეც გაინაწილონ;

შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებასა და სააქციო საზოგადოებაში პარტ-

ნიორთა კრების გადაწყვეტილებით შეიძლება დადგინდეს წლიური და შუალედური მოგების დივიდენდების სახით განაწილება (მე-8 მუხლი);

კომანდიტური საზოგადოების შეზღუდული პარტნიორები (კომანდიტები), შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოების, სააქციო საზოგადოებისა და კოოპერატივის პარტნიორები კრედიტორების წინაშე პასუხს არ აგებენ (მე-3 მუხლის მე-4 პუნქტი), იქვე, მე-6 პუნქტი: კომანდიტური საზოგადოების შეზღუდული პარტნიორი, შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოების, სააქციო საზოგადოებისა და კოოპერატივის პარტნიორები კრედიტორების წინაშე პასუხს აგებენ პირადად, თუ ისინი ბოროტად გამოიყენებენ პასუხისმგებლობის შეზღუდვის სამართლებრივ ფორმებს (?!..);

საქართველოს კანონმდებლობაში ტერმინი „სანესდებო კაპიტალი“ შეიძლება გამოყენებული იყოს საზოგადოების დაფუძნებისას მისი კაპიტალის (შენატანების ჯამი), საზოგადოების საკუთარი კაპიტალის, საზოგადოების აქციების ნომი-

ნალური ღირებულების აქციის რაოდენობაზე ნამრავლის, სანარმოს პარტნიორთა ხმების სრული რაოდენობის მნიშვნელობით. საქართველოს კანონმდებლობის პარამონიზაციის მიზნით საქართველოს მთავრობამ 2008 წლის 10 აგვისტომდე საქართველოს პარლამენტს წარუდგინოს კანონპროექტები შესაბამის კანონებში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, რომელთა საფუძველზეც ტერმინი „სანესდებო კაპიტალი“ ჩანაცვლება სათანადო ტერმინით (69-ე მუხლის მე-6 პუნქტი) და სხვა.

აღნიშნულის გარდა, კანონიდან ამოღებულია რამდენიმე მუხლი, მათ ადგილზე დამკვიდრდა ახალი. ხელალებით შეიცვალა ტერმინოლოგიაც: „ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმები“ ჩანაცვალა ტერმინმა „სამენარმეო სუბიექტი“; გაჩნდა ახალი სამენარმეო სუბიექტი – „სამენარმეო ამხანაგობა“; „შესატანი“ ახლა უკვე „შენატანის“ სახით ან სხვა ბრუნვაშიც გვხვდება; აზრი დაკარგა და „სანესდებო კაპიტალს“ მოგვიანებით ჩანაცვლებს ახალი სათანადო ტერმინი.

**რა არის კარგი.
რა არის ცუდი...**

ცნობილი პოეტის ლექსის ეს სათაური სწორედ დროულია. თუ რამე არ მოგწონს, კაცს ისიც უნდა უთხრა, რა, ან რატომ არ მოგწონს.

როგორც ხედავთ, სამეწარმეო სუბიექტის რეგისტრაცია მართლაც იმდენად გამარტივდა, რომ მარეგისტრირებელ ორგანოში, განცხადების გარდა, თითქმის არაფერია წარსადგენი, ხელმოწერის ნიმუშიც კი „მარეგისტრირებელ ორგანოში რეგისტრაციაზე უფლებამოსილი პირის თანდასწრებით“ შეიძლება დატოვო და ნოტარიუსთან რიგში დგომაც არ დაგჭირდება; საწარმოს დაფუძნებისას, წილი განცხადების ტექსტის რედაქტირების ან საცვლების დარეცხვის (სამუშაოს შესრულების ან/და მომსახურების განვების) საფასურადაც დაიმკვიდრებ, ამასთან, განსაკუთრებული ძალისხმევის (მარეგისტრირებელი ორგანოს და სასკანდალო ყურადღების) გარეშე მიჩუმადდება სხვისთვის აფცქვნილი წილის გადაფორმებაც; ბიზნესს, საწარმოს საქმიანობის უწყვეტობის დაურღვევლად, გადაიტან უცხოეთში, თიბში, თუ ოფშორულ ზონაში, ასევე, თუ არ მოგწონება, დაბრუნდები უკან. ამისთვის კი არანაირი ბეჭდდარტყმული ქალაქი არ დაგჭირდება (ბეჭედს ადრეც არ ჰქონდა გამამწყვეტი დანიშნულება. კომპიუტერულ ეპოქაში ნებისმიერ დამლას უზადოდ გაიმეორებ), და მაინც, თუ კი რაიმე გაუგებრობა წარმოიშვა, სარეგისტრაციოდ წარსადგენი დოკუმენტების ეკვივალენტურობის დადგენის წესის განსაზღვრას ფინანსთა მინისტრი არ დაგზარდებათ.

რა არის ახლა ამაში ცუდი? ბრმა უნდა იყო ამ ცვლილებებში სიახლე ან სიკეთის ნაპერწკალი არ დაინახო. მაგრამ მასში საფრთხის ელემენტებიც უნდა შენიშნოს ფხიზელმა თვალმა.

საფრთხილოა (და ცუდია),

როცა პარტნიორობა ყოველგვარი შესატანის გარეშე, სამუშაოს შესრულების ან/და მომსახურების განვების საფასურადაც მოიპოვება;

კარგია, როცა საწარმოს რეგისტრაციისათვის ან საქმიანობისათვის არ არის სავალდებულო საწარმოს ბეჭდის არსებობა (ეს ადრეც ასე იყო);

ცუდია, როცა პარტნიორები კრედიტორების წინაშე პასუხს არ აგებენ (გასაგებია, რომ იგულისხმება სამეწარმეო სუბიექტზე ამ ტვირთის გადატანა). ასე ხომ პარტნიორები ერთმანეთს დაეწვევიან და დავებს დასასრული არ ექნება, გარდა ამისა, ასეთი მიდგომის შემწეობით, ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმების, სამეწარმეო სუბიექტების საზოგადოდ აღიარებული დეფინიცია აზრს კარგავს;

კარგია, როცა ბოლოს და ბოლოს, შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებასა და სააქციო საზოგადოებაში პარტნიორთა კრების გადანყვეტილებით, დაიშვება წლიური და შუალედური მოგების დივიდენდების სახით განაწილება;

ცუდია, როცა სარეგისტრაციოდ წარსადგენი დოკუმენტების ეკვივალენტურობის დადგენის წესის განსაზღვრა შეუძლია

ფინანსთა მინისტრს (გასაგებია, რომ მან უნდა გამოსცეს ნორმატიული აქტი), მაგრამ კანონის ენაში, წესის დამკვიდრება ვინმეს, თუნდაც მინისტრის, ნებას არ უნდა ერგებოდეს;

ცუდია, როცა შავზე თეთრი იტყვიან და შენც თვალეზახელილი უნდა უცქირო „გაბრდღვიალებულ“ უკუნეთს;

ცუდია, როცა ყველაფერი ეს გარკვეული ჯგუფის და არა ქვეყნის ინტერესს მოემსახურება;

ცუდია, როცა საღ აზრს არ გაიზიარებ და საკუთარი არ გყოფნის, მოსალოდნელი შედეგები განსჭვრიტო;

ცუდია, როცა არ დაიჯერებ და შენი ახირება მარცხით დამთავრდება, ფუჭად დაშვრება ენერგია, დაპირება და მოლოდინიც;

ცუდია, როცა ...

ასე შეიძლება დაუსრულებელი გაგრძელდეს.

ცხადია, არა მაქვს სურვილი მხოლოდ ცუდი შევნიშნო, არც იმისა – საქმე რომ გაფუჭდება, გავიხარო. უფრო ცუდია, სიტყვა არ შეანიო, სადაც ხელგენიფება, ოლონდ საქმეს ეშველოს...

დრო განსჯის მტყუანს და მართალს. მიღებულ კანონებს სხვაც ბევრი გაეცნობა. სხვებიც სხვას იტყვიან!